

LO-Aktuelt 31. juli 1992

Statsminister
Gro Harlem Brundtland

Miljø og utvikling etter Caracas og Rio

På Verdenskongressen til den Frie Faglige Internasjonale (FFI) i Caracas i mars i år ble de store globale utfordringene om miljø og utvikling satt på dagsordenen sterkere enn noen gang i fagbevegelsens historie. Dermed var fagbevegelsen med på å fremme sine egne bidrag til FN-konferansen i Rio.

Ikke alle innspill fra FFI ble like godt dekket i resultatene fra Rio. Men det brede miljø og utviklingsengasjement i den frie faglige må vi tro er kommet for å bli. Når vedtakene fra Rio nå skal settes ut i livet vil den nasjonale og internasjonale fagbevegelser måtte engasjere seg. Endringer i produksjons- og forbruksmønstre kan bare skje i samarbeid med fagbevegelsen som representerer alle de som i praksis skal gjennomføre forandringene.

Rio-konferansen ble en skuffelse for mange som føler at utviklingen er på et feilspor og verdens regjeringer ikke er handlekraftige nok. De føler at drastiske internasjonale tiltak er nødvendig for å snu fattigdommen, stanse naturødeleggelsene og truslene mot klimaet og atmosfæren. Likevel var det grunnleggende vedtak med store konsekvenser som ble fattet. Prislappen viser størrelsesordenen. Alene industrilandenes bidrag til u-landenes gjennomføring av handlingsprogrammet fra Rio er beregnet til 125 milliarder amerikanske dollar pr. år fram til år 2000. Idag er verdens samlede utviklingshjelp på ca 55 milliarder dollar i året.

I Rio lærte mange hvorfor det internasjonale arbeidet på mange områder går så langsomt fremover. Et eksempel er det brede engasjementet i mange industriland for vern av den tropiske regnskogen. De opplever at utviklingslandene selv ser på dette arbeidet som innblanding i indre anliggender. Sett fra deres ståsted er regnskogen en nasjonal ressurs som må kunne utnyttes. Flere u-land tar avstand fra at regnskogen skal bevares for å kunne ta opp i seg den CO₂ som industrilandene slipper ut som følge av overforbruk av kull og olje.

Mange utviklingsland ser på internasjonalt miljøvern som en trussel mot deres egen økonomi og utvikling. Mange utviklingsland produserer under miljømessige forhold som ikke ville bli tolerert i industrilandene. Produksjonsarbeiderne i u-landene lever under forhold og mottar lønninger som ingen vestlige arbeidstagerorganisasjoner ville akseptere.

Tilsynelatende består det en interessemotsetning mellom

lønntagere i industriland og u-land over miljø og arbeidsmiljøstandarder. Lavkost og lavteknologi-produksjon i industriland og u-land konkurrerer direkte mot hverandre på de samme markeder, og industrilandes krav om høyere miljøstandarder sees av utviklingslandene som fordekte forsøk på å påtvinge u-landene høyere kostnader. De fryter også for sin egen markedsadgang. I Rio motsatte de seg iherdig at miljøhensyn skulle kunne rettferdiggjøre ensidige handelsmessige tiltak.

Hvordan skal fagbevegelsen i de vestlige land forholde seg til disse problemer. For det kan ikke nektes for at mange opplever strengere miljøkrav som trusler mot egne arbeidsplasser?

Vi har ikke noe annet valg enn å fortsette arbeidet med å gjøre våre bedrifter mer effektive. Vi må bruke mindre energi og innsatsvarer. Vi må redusere utslipp og avfall. Å fortsette dagens produksjons- og forbruksmønstre vil føre til miljømessig katastrofe.

Er det noen motsetning mellom dette og ønsket og kravet om nye og sikre arbeidsplasser?

Et statlig utvalg har utredet bruken av miljøavgifter. I sin høringsuttalelse til utredningen har LO fremhevet at vi må legge vekt hva andre land gjør og på den økonomiske situasjon og utvikling i Norge. Dette er regjeringen enig i. Vi legger vekt på gode og sikre rammebetingelser for næringslivet slik at situasjonen på arbeidsmarkedet kan bedres.

En kostnadseffektiv miljøpolitikk vil innebære at vi først gjennomfører tiltak som gir mest miljøeffekt pr. krone. Dette kan innebære at det er mer virkningsfullt å gjennomføre tiltak i andre land først dersom det er mer effektivt. I Norge vil en kostnadseffektiv miljøpolitikk innebære at innføring av miljøavgifter følges opp med en gjennomgang av andre virkemidler med sikte på at tiltakene skal bli mest mulig effektive, og slik at de overordnede samfunns mål for sysselsetting og vekst kan bli nådd.

Miljø kan skape arbeidsplasser. Endringer i samfunnet krever investeringer. Investeringer skaper virksomhet. Miljøteknologi og ressursparing bør bli vekstnæringer. Skal vi møte utfordringen og legge oss i forreste rekke krever det aktiv deltagelse fra hver enkelt. Den vet best hvor skoen trykker som har den på. Skal vi kalle det miljøets "nærhetsprinsipp" at vi må ta vare på den kompetanse og iderikdom som finnes nærmest produksjonsprosessene. Her kan LO, forbundene, ja klubbene spore til innsats og ansvar i pakt med sine beste tradisjoner.